

Pɔɔl tɔne keŋ ɔ be ŋmarase yelee Galatiatena nɛ

¹ Tɔne kei lee maŋ Pɔɔl gyaŋ. Me yɛɛ Yesu Kristo kpilale e keŋ na deniwalaŋ ŋolo lese na maŋ ya, te na deniwalaŋ ŋolo mɔ kpila na maŋ ya. Mɔna Yesu Kristo gbagba, na de kya Wurubuare ŋon ɔ be gyusu Yesu lee yeŋ man nɛ lese na maŋ te ɔ kpila maŋ. ² Mɛɛ ŋmarase ke mee yelee ɛmɛ Kristotena akpii akpii ŋan pou ɛ kyaa Galatia tɛɛle man nɛ. Daa na me tebia Kristotena baŋ pou be kyaa me gyaŋ kebo nɛ na do ŋon nɔɔ.

³ De kya Wurubuare na de Gbeŋgyoo Yesu Kristo baa mo be bereɛ boele ŋon, na baa fa ŋon wosefɛɛreŋ. ⁴ De nombiakumɛɛ dɔɔ te Yesu Kristo moo ɔ wose fa yeŋ, na waa lese daa lee gyɛŋ duuluŋ kei nombiakumɛɛ man. Wurubuare ŋon ɔ yɛɛ de kya e nɛ, kegyaebii man te nombia keŋa pou kɔŋawɔ mena. ⁵ Ŋon Wurubuare te kaboena nyi dɛɛ lese ɔ yelee kekpaakekpaa. Amen.

Nombii wɔle daale be kyaa Kristo nombia kpaakpaa ŋan wɔle ya

⁶ ɛmɛ Galatiatena, ɛ nombia dana maŋ gyakolonŋ gbaa. ɛmɛ baŋ Wurubuare be tɛɛ Kristo bereɛ dɔɔ baake ŋon nɛ, ɛ keɛ mena keŋ ɛ be barase lee ɔ nombia ŋan wɔle. Nenɛɛ ɛ te gyu ɛ silana kawola wɔle keŋ balaŋ ne dii akereɛ de man nyi ŋe yɛɛ Kristo nombia ŋa nɛ.

⁷ N kɛɛ gbagba na, mena kawola kenan̄ ta lee Kristo gyan̄ korakora ya. Mɔna balan̄ baale ne wɔlɛɛ na ya agyuen̄. Bɛɛ gyae bo nyi baa tulii Kristo nombia kpaakpaa n̄an. ⁸ Mɔna akpaa nyi daa gbagba, yaa Wurubuare kpilale n̄olo koran̄ da lee adido kɔn̄ kaa kolosi nombia wɔlɛɛ n̄aale kpoo fa n̄on lee Kristo nombia kpaakpaa n̄an daa be wulaa kolosi fa n̄on nɛ wɔle na, ɔtenate dɛɛ laako. Nawolo nyi Wurubuare waa wɔlɛɛ e kekpaakekpaa. ⁹ De te wulaa yako n̄on mena nombia ken̄a. Mɔna ma bese yaa mɛɛ yako n̄on bela nyiaa, akpaa n̄olo de kɔn̄ kaa yako n̄on nombia wɔlɛɛ n̄aale bela lee Kristo nombia kpaakpaa n̄an daa be yako n̄on nɛ wɔle na, Wurubuare waa wɔlɛɛ ɔtenate kekpaakekpaa.

¹⁰ Me kɛɛ yako n̄on nombia ken̄a na, nawolo baa nyi mɛɛ gyae nyi denibalan̄ ke kɛlɛɛ man̄ yaa? Koa, na mena ya. Yaa mɛɛ gyae baa nyi maa yɛɛ denibalan̄ kegyaebii? Nyi akpaa me sɛɛ mɛɛ gyae bo nyi denibalan̄ ke kɛlɛɛ man̄ na, kenan̄ na nafa ma te yɛɛ Kristo tobaale e ya.

Mena ken̄ Pɔɔl ba bese Kristo kpilale

¹¹ Me tebia mɛɛ gyae ɛ ka gyen̄ nyiaa, Kristo nombia kpaakpaa n̄an mɔɔ kolosi fa n̄on nɛ te yɛɛ nombia n̄an denibalan̄ be kyaa bake see ya.

¹² Na deniwalan̄ n̄olo moona mena nombia ken̄a do man̄ me nyin̄maa man̄ ya, te na deniwalan̄ n̄olo mɔ wola na man̄ mena nombia ken̄a ya. Mɔna Yesu Kristo lese na mena nombia ken̄a wola man̄.

¹³ Ɛmɛɛ gbagba ɛ gyen̄ me dinɔɔ deban̄ ken̄ me doo Gyudatena ɔsom ken̄ man̄ nɛ. Me

dii ba mmaraase ñan dɔɔ nideli, te me naase Kristotena ban Wurubuaɛ ba lese wɔ nɛ diyem akpanyanɲan man, te me gyae gbɛɛ nyi nafa maa wɔɛɛ nombia ñan be silana nɛ. ¹⁴ Me yase me sia kasee Gyudatena ɔsom mmaraase ñan nideli gyu siaman, kela me tebia Gyudatena ban daa na wɔ yɛɛ akoso nɛ pou. Ma moo ma nyee pou do de naanaɔ benenɲ nombia ñan keyɛɛ man.

¹⁵ Mɔna Wurubuaɛ tɛɛwɔ ɔ berɛɛ kenɲ dɔɔ wii me waranɲase, te ɔ baake manɲ nyi me kaa yɛɛ ɔ tom. ɔ wulaa lese manɲ see nyi me kaa bese ɔ tobaale pɛte ba lola manɲ. ¹⁶ Lee ñon Wurubuaɛ gbagba kegyae man dɔɔ te ɔ baake manɲ te ɔ lese ɔ bu Yesu wola manɲ. Na maa nyinɲ kolosi ɔ bu Yesu nombia kpaakpaa ñan fa balanɲ banɲ ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya nɛ. Wurubuaɛ ke baake manɲ kenɲ nɛ, me te gyu ñolo gyanɲ nyi waa fa manɲ agyuenɲ lee nombia kenɲa man ya. ¹⁷ Mena ke mɔ te me te gyu Gyerusalem donɔɔ manɲ nyi me kaa naa Kristo kpilala gyanɲgba nyibanɲ banɲ nyi baa fa manɲ agyuenɲ lee nombia kenɲa man ya. Mɔna ma korowɔ karatetee dokolonɲ gyu Arebia tɛɛle man, pɛte ma besewɔ kɔɲ Damasekuse donɔɔ man.

¹⁸ Kulutoonɛnɲse atooro wɔle nɛ, me gyuu Pita gyanɲ Gyerusalem donɔɔ man, te me kyaawɔ ɔ gyanɲ weeya kufu anonɲ. ¹⁹ Me ke gyu botɔɔ nɛ, ma te naa Kristo kpilala banɲ man ñolo ya gyisɛ de Gbenɲgyoo Yesu ɔ naabu Gyemisi waagenɲ. ²⁰ Wurubuaɛ gbagba gyenɲ nyi nombia ñan mɛɛ ñmarase nɛ yɛɛ ampanɲ.

²¹ Kenanɲ wɔle na te me gyuu Siria na Silisia tɛɛlese dɔɔ. ²² Mena debanɲ kenanɲ na, Kristotena akpii akpii ñan pou be kyaa Gyudia tɛɛle dɔɔ nɛ

ba gyen man gbagba ya. ²³ Kpene ken bee nyii yena nyiaa, “Balee non gyanɔba ɔ ne naase daa diyem ne, nenɛɛ non donɛɛ la ɔ ne kolosi Kristo kelɛɛdi ken nafa ɔ be gyae gbɛɛ nyi waa wɔɛɛ ke ne wose man nombia ne.” ²⁴ Mena doo ba lese Wurubuare yele lee mena ken ɔ be kyɛɛkee man ne doo.

2

Kristo kpilala ban kelɛɛ Pɔɔl do ba wose man

¹ Kulutoonen kufu anaara wole ne, ma besewo gyu Gyerusalem donoo man. Me ke gyu kei na, daa na Banabase na Tituse gyuu la. ² Wurubuare lese la wola man nyi maa gyu Gyerusalem donoo man botoo mena doo te me gyuuwo. De ke gyu botoo na, dɛɛ kyaa gyanee na Kristotena kegyiise ban baagen bo. De gyanee na, mee lese Kristo nombia kpaakpaa nan me don mee kolosi fa balan ban ba te yɛɛ Gyudatenawo ya ne man wola wo, na daa na wo ke yɛɛ noodokolon. Nawolo nyi ma te gyae nyi tom ken moo yɛɛ kaalan, na ken me yakaa mee yɛɛ ne ke yɛɛ yakaa ya. ³ Me doo Tituse non ɔ silana man ne, na ɔ yɛɛ Giriki baale e. Mona nolo na nolo ta nere e nyi waa kara ɔ baala wose pena baa lee e do nyi ɔ yɛɛ Kristo tobaale e ya. ⁴ Balan baale beo la mo ba wose nyi be yɛɛ Kristotenawo te be kaa kpuiwo de man. Ban gyae la nyi nafa baa kara e ɔ baala wose. Mena balan benan welee la kaa gyoo de man, te beɛ gyae nyi baa wɔɛɛ da wosekenyin ken doo nyim lee de Gbenɔgyoo Kristo man ne. Beɛ gyae nyi dɛɛ bese gyu ke doo Gyudatena mmaraase nan tee na dee di ne doo,

na baa mo daa besena ba mmaraase ñan gbera.
⁵ Mɔna da te fa wɔ gbɛɛ korakora ya. Nawolo nyi dɛɛ gyae nyi ɛ ke kyan Kristo anokoare nombia ñan dɔɔ wola ñon nɛ man nideli.

⁶ Balan ban balan ne kɛɛ wɔ nyi ban yena siamantena yaa kegyiise Kristo ɔsom ken man nɛ koran ta mo kolo kpu na Kristo nombia ñan mɔɔ kolosi fa balan ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ nɛ ya. Mena balan benan kegyiiri kedi ken te yɛɛ kolo ke me gyan ya. Nawolo nyi Wurubuare bɛɛ kɛɛ ñolo siaman pena waa yɛɛ ɔ kolo ñgba mena ken balan ne yɛɛ nɛ ya. ⁷ Mɔna mena balan kewɔ naawɔ nyi Wurubuare lese na man nyi maa kolosi ɔ nombia kpaakpaa ñan fa balan ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya nɛ, ñgba mena ken ɔ ba lese Pita nyi waa kolosi nombia kpaakpaa ñenan fa Gyudatena nɛ. ⁸ Nawolo nyi Wurubuare ñon ɔ be baake Pita te ɔ be fa e don nyi waa kolosi ɔ nombia kpaakpaa ñan fa Gyudatena nɛ, ñon ke baake na man te ɔ faa man mɔ don nyi maa kolosi ɔ nombia kpaakpaa ñenan fa balan ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya nɛ. ⁹ Gyemisi na Pita na Gyɔn ban balan ne kɛɛ wɔ nyi be yɛɛ kegyiisewɔ Kristo ɔsom ken man kena nyi Wurubuare ta mo ɔ berɛɛ ken boele daa nɛ, be gbaa daa do daa nɔɔ na ke yela walan kamase kena nyi daa na wɔ pou yɛɛ dokolon tom ken dɛɛ yɛɛ nɛ man. Mena dɔɔ daa na wɔ yakowɔ sɛɛ don nyiaa, daa na Banabase dee kolosi Kristo nombia kpaakpaa ñan fa balan ban ba te Gyudatenawɔ ya nɛ, na ban mɔ kekolosi ña fa Gyudatena. ¹⁰ Nombii dokolon ken bɔɔ yako daa nyi dɛɛ kyan ke kenken yena nyi, de na wolee ayematena dɔɔ

ya. Na mena nombii kei taŋ doo la me konɔɔ man.

Pɔɔl kakoro seŋ tia Pita

¹¹ Pita ke kɔŋ de gyaŋ Antiɔke donɔɔ man nɛ, ma korowɔ seŋ tia e de tebia Kristotena ban siaman. Nawolo nyi kpene keŋ ɔ be yɛɛ nɛ be dei ya. ¹² ɔ ke kɔŋ botɔɔ kewalaŋ keŋ nɛ, ɔ sia gyeewɔ na ɔ ne dii bom na balan ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya nɛ. Mɔna Gyemisi ke kpila balan baale lee Gyerusalem donɔɔ man kɔŋ na, te Pita tira ɔ wose lee ɔ tebia ban man keŋ ɔ bɛɛ tekaa di bom na wɔ bela ya. Nawolo nyi ɔ ne yee Gyudatena ban ba seŋɛɛ nyi kaboena nyi baa kara Kristotena ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya baala wose nɛ. ¹³ Kpene keŋ Pita be yɛɛ nɛ, yela Gyudatena ban be yɛɛ Kristotenawɔ Antiɔke donɔɔ man nɛ mɔ tira ba wose keŋ be silana Pita nombiakumɛɛ ŋan ɔ be yɛɛ nɛ. Ba ke yɛɛ kenan dɔɔ yela Banabase gba mɔ sila be nombiakumɛɛ ŋan bɔɔ yɛɛ nɛ.

¹⁴ Ma kena nyi be nombia ayɛɛsa bɛɛ kyaa na Kristo nombia kpaakpaa ŋan ya nɛ, ma korowɔ seŋ tia Pita balan ban pou siaman nyiaa, “Pita, n yɛɛ Gyuda baale e, mɔna n nombia ayɛɛsa bɛɛ wolo nyi n yɛɛ Gyuda baale e ya. Won ŋɔɔ te nɛnɛɛ n na ŋere balan ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya nɛ nyi baa di Gyudatena mmaraase dɔɔ?”

¹⁵ Lolo man na daa na neŋ pou yɛɛ Gyudatenawɔ. Da te yɛɛ balan ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ, te balan ne baake wɔ nyi be yɛɛ nombiakumɛɛyɛɛrawɔ nɛ ya. ¹⁶ Daa Gyudatena ban de yɛɛ Kristotenawɔ nɛ dɔɔ, da gyeŋ nyi

Wurubuare bɛɛ lɛɛ walaŋ do nyi ɔ gbɛɛneŋ tenɛɛ ŋon Wurubuare siaman nyi keŋ ɔ ne di mmaraase ŋan dɔɔ nɛ dɔɔ ya, mɔna walaŋ ŋon ɔ ne lɛɛ de Gbenɔgyoo Yesu di na te Wurubuare ne lɛɛ e do. Mena dɔɔ daa mɔ te lɛɛ Yesu di na Wurubuare ke nyiŋ lɛɛ daa do nyi de gbɛɛneŋ tenɛɛ ɔ siaman. Na te yɛɛ nyi da mmaraase ŋan dɔɔ kedi dɔɔ te Wurubuare lɛɛ daa do ya. Nawolo nyi da gyen nyi Wurubuare be gyae waa lɛɛ ŋolo do nyi ɔ gbɛɛneŋ tenɛɛ ɔ siaman, nyi keŋ ɔ be di mmaraase ŋan dɔɔ nɛ dɔɔ ya.

¹⁷ Akpaa dɛɛ gyae nyi Wurubuare ke lɛɛ daa do nyi de gbɛɛneŋ tenɛɛ ɔ siaman na, kenan na kaboena nyi dɛɛ lɛɛ Kristo di. Kenan na daa mɔ dɛɛ naa nyi daa Gyudatena mɔ yɛɛ nombiakumɛɛyɛrawɔ ŋgba balan ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya nɛ. Akpaa mena te doo na, kenan na nawolo baa nyi Kristo na wola na balan nyi baa yɛɛ nombiakumɛɛ baa yaa? Korakora, be doo mena ya. ¹⁸ Nyi akpaa ma bese lee me wole gyu ke di mmaraase ŋan mɔɔ wulaa bɛɛ ŋa nɛ dɔɔ na, kenan na nawolo baa nyi me yɛɛ dukumyɛɛre e. ¹⁹ Gyangba keŋ na nafa me doo Mosesi mmaraa keŋ tɛɛ, mɔna nɛnɛɛ dɔɔ Yesu ta lese maŋ lee ke tɛɛ na maa nyiŋ kyaa fa Wurubuare. ²⁰ Ba ke gyɔ Kristo mataa ɔpanɔan keŋ dɔɔ te ɔ ba yem nɛ, na yɛɛ yaa ŋgba daa na e yeŋa la nɛ. Mena dɔɔ mɔɔ tekaa kyaa ŋgba gyangba ma kekyaabii keŋ nɛ ya, mɔna nɛnɛɛ dɔɔ Kristo kyaa la me maŋ. Lee mena dɔɔ kpene kamase keŋ maa yɛɛ ma kekyaa tɛɛle kei dɔɔ na, maa mo ma wose lɔ Yesu Kristo dɔɔ bo. Nawolo nyi ɔ ne gyae maŋ, te lee maŋ dɔɔ te ɔ moo ɔ

wose fa yey. ²¹ Mɔɔ ne bɛɛ Wurubuare bɛɛɛ keŋ ɔ ba mo boele maŋ ne ya. Nawolo nyi nafa akpaa Wurubuare ne lɛɛ balan bo do nyi be gbɛɛneŋ tenɛɛ ɔ siaman mo lee mmaraase ŋan dɔɔ kedi dɔɔ na, kenan na Kristo yey keŋ ɔ ba yem ne be dana tɔnɔɔ ya.

3

Kelɛɛdi yaa mmaraase dɔɔ kesila

¹ Emɛɛ Kristotena ban ε kyaa Galatia donɔɔ man ne, weera te ε ne yɛɛ abɔɔ ŋgba ayiŋtɛna ne? Amɔ tulii na ε nyeeya te ε bɛɛ naa anokoare keŋ ya ne? Na ε popou siaman te me kolosi Yesu Kristo wose man nombia fa ŋon nideli nyi, emɛɛ dɔɔ te be gyɔɔ e ɔpanɗan dɔɔ te ɔ yɛŋawɔ yee? ² Ε tira nombii kei nɔɔ fa maŋ. Mmaraase ŋan kedi yele la te ε nyiŋa Wurubuare felin ŋon yaa, nyeekelɛɛ nombia ŋan dɔɔ kolosi fa ŋon te ε be lɛɛ ŋa di ne dɔɔ? ³ Sena yaa ε gymwɔ mena? Ε fiasɛɛ nideli ε ne sila Wurubuare felin ŋon gbɛɛneŋ. Nenɛɛ weera dɔɔ te ε ne gyae ε ka mo denibalan gbɛɛneŋ tɔole ke? ⁴ Kenan na nawolo baa nyi ε diyem keŋ ε be naa lee ε Wurubuare ɔsom man ne yɛɛ yakaa baa? Koa, mɔɔ ne lɛɛ di nyi ke yɛɛ yakaa ya. ⁵ Mosesi mmaraase ŋan ε be di ŋe dɔɔ ne dɔɔ te Wurubuare moo ɔ felin ŋon do ε man te ɔ yɛɛ gyakolon nombia ε man? Yaa keŋ ε be nyii nyeekelɛɛ nombia ŋan te ε be lɛɛ ŋa di ne dɔɔ?

⁶ Ε tɔɔse balee ŋon bɛɛ baake nyi Aberaham ne wose man nombia. Wurubuare nombia

aŋmarasen see ne yako yenaŋ daale lee Aberaham wose man nyiaa, “Aberaham lee Wurubuaɛ bo di, mena dɔɔ te Wurubuaɛ lee e do nyi ɔ gbɛɛneŋ tenɛɛ ŋon Wurubuaɛ siaman.”

⁷ Mena dɔɔ kaboena nyi yaa gyeŋ nyiaa, balan baŋ bɔɔ lee Wurubuaɛ di ŋgba mena keŋ Aberaham be lee Wurubuaɛ di nɛ, baŋ yena Aberaham duuluŋ man balan gbagba. ⁸ Wurubuaɛ nombia aŋmarasen see ŋan wulaa yakowɔ see lee gyaŋgba gyaŋgba keŋ pɛte nombia ŋenaŋ kɔŋawɔ mena nyiaa, akpaa balan baŋ ba te yeɛ Gyudatenawɔ ya nɛ de lee ŋon Wurubuaɛ di na, ŋon mɔ waa lee wɔ do nyi be gbɛɛneŋ tenɛɛ ɔ siaman. Wurubuaɛ wulaa yakowɔ see fa Aberaham nyiaa, “Lee nyan dɔɔ te maa hiraa tɛele kei dɔɔ balan pou.” ⁹ Lee mena dɔɔ balan baŋ pou baa lee Wurubuaɛ di ŋgba mena keŋ Aberaham be lee e di nɛ, Wurubuaɛ waa hiraa wɔ ŋgba mena keŋ ɔ be hiraa Aberaham nɛ.

¹⁰ Walan kamase ŋon ɔ yako nyi ɔ ne di Mosesi mmaraase ŋan dɔɔ na ɔ gbɛɛneŋ ke nyiŋ teneɛ Wurubuaɛ siaman na, Wurubuaɛ waa falaa ɔtenate. Nawolo nyi Wurubuaɛ nombia aŋmarasen see ŋan ne yako nyiaa, “Walan kamase ŋon ɔ te di kpene kamase keŋ bɔɔ ŋmarase do Mosesi mmaraa tɔne keŋ man nɛ dɔɔ kelii ɔto ya na, Wurubuaɛ waa falaa e” ¹¹ Nombii na anokoare yena nyiaa, Wurubuaɛ bɛɛ lee ŋolo do nyi ɔ gbɛɛneŋ tenɛɛ ŋon Wurubuaɛ siaman nyi keŋ ɔtenate ne di Mosesi mmaraase ŋan dɔɔ nɛ dɔɔ ya. Nawolo nyi Wurubuaɛ nombia aŋmarasen see ne yako nyiaa, “Walan kamase ŋon lee ɔ kelɛɛdi dɔɔ te ɔ gbɛɛneŋ da

tenee Wurubuarɛ siaman na, Wurubuarɛ waa lɛɛ ɔtenate nyee.” ¹² Nyi akpaa ŋolo da mo ɔ wose lo Mosesi mmaraase ŋan doo te ɔ yase ɔ sia ɔ ne di ŋe doo na, kenan na bɛɛ tekaa hia nyi ɔtenate dɛɛ lɛɛ Wurubuarɛ di pena waa nyin nyeekeleɛ ya. Nawolo nyi Wurubuarɛ nombia anmarasen see ne yako nyiaa, “Walan ŋon ɔ ne di Mosesi mmaraase ŋan doo nideli na, waa nyin nyeedon kekpa bo lee mmaraase ŋan kedi doo” ¹³ Mosesi mmaraase ŋan te yeli Wurubuarɛ te falaa daa, nawolo nyi de bɛɛ tale di ŋe doo kelii ɔto ya. Mɔna Kristo ta lese daa lee mmaraa kenan kefaala tɛɛ. Ŋon moona kefaala kenan gyakaa ɔ wose doo deban ken ɔ be lɛɛ da yen yen ɔpanɗan doo nɛ. Nawolo nyi Wurubuarɛ nombia anmarasen see ŋan ne yako yenan daale nyiaa, “Ba te falaa walan kamase ŋon waa yen ɔpanɗan doo nɛ” ¹⁴ Kristo yɛna la to de nombiakumɛ pou kom na Wurubuarɛ ke ta ɔ doo hiraa balan ban ba te yɛɛ Gyudatenawo ya nɛ, ŋgba mena ken ɔ be hiraa Aberaham nɛ. Na lee da ke lɛɛ Yesu di doo Wurubuarɛ ke fa daa ɔ felin ŋon ɔ be yako see nyi waa fa daa nɛ.

Mosesi mmaraase ŋan na Wurubuarɛ nombia ŋan ɔ be yako see fa Aberaham nɛ

¹⁵ Me tebia, ɛ yela maa mo nombia ŋan ɛ wulaa ɛ gyen nɛ mo lese nombia ken man wola ŋon. Nyi balan bala de yako nombii see na, ŋolo be kyaa ken waa tale wolɛɛ ke yaa waa kyɛkeɛ ke ya. Mena yaa Wurubuarɛ nombia ayakon see ken man doo. ¹⁶ De naana Aberaham na ɔ duulun man walan te Wurubuarɛ yako

mena nombia kenja see fa. Wurubuare nombia anmarasenjen see njan te yako nyi, “Aberaham na ɔ duulun man balan” na kawola nyi ba boe ya. Mɔna ɔ yako e nyi, “Aberaham na ɔ duulun man walan” na kawola nyi walan dokolon koon nombia te Wurubuare ne yako. Walan nonan yena Yesu Kristo. ¹⁷ Nombii ken mɛɛ yako ne ka asɛɛ yena nyiaa, Wurubuare wulaa yakowɔ see fa Aberaham kulutoonenjen sɔnononjen akpen anaara na sao na kufu (430) wɔle pɛte ɔ kaa moo mmaraase njan fa Mosesi. Mena doo mmaraase njan ɔ ba mo fa Mosesi ne be gyae ke tale wɔɛɛ keyako see ken ɔ be yako see fa Aberaham ne ya. ¹⁸ Mena doo Wurubuare be gyae waa mo ɔ nhira ken fa non nyi ken e ne di Mosesi mmaraase njan doo ne doo ya, mɔna lee ken ɔ be wulaa kan ntam yako see nyi waa mo fa non doo. Mena ke mo te Wurubuare moo ɔ nhira ken fa Aberaham yakaa, nawolo nyi ɔ wulaa yakowɔ see nyi waa mo ke fa e. ¹⁹ Nyi akpaa mena na, won doo te Wurubuare faa mmaraase njan? Kpene ken doo ɔ ba mo na kpu na keyako see ken fa wɔ yena nyiaa, ɔ ne gyae nyi balan ka gyen kpene ken yɛɛ dukum ke. Wurubuare faa mmaraase njan bo na na ke doo kelii deban ken Aberaham duulun man walan non Wurubuare be yako see nyi waa kon ne ke kon. Wurubuare tee ɔ kpilala doo mo ɔ mmaraase njan fa Mosesi, te non mo moowɔ fa balan ban. Nawolo nyi non doo la Wurubuare na balan ban nsana. ²⁰ Walan non ɔ doo balan bala nsana ne, ɔ ba senɛɛ fa dikpii dokolon ya. Mɔna Wurubuare non dana don nyi waa yɛɛ kpene kamase ɔ baam doo. Mena doo

o bee hia nyi ḡolo waa doo ḡon na balan nsana ya.

²¹ Na kei nawolo baa nyi Wurubuarɛ mmaraase ḡan, na keyako see keḡ o be yako see nɛ bɛɛ kyaa na doḡa baa ya yaa? Korakora, be doo mena ya. Akpaa nyi mmaraase ḡaale kyaa keḡ gyae ke tale fa walaḡ nyeedoḡ na, kenanḡ na nafa walaḡ de di ḡe doo na, otenate gbɛeneḡ gyae ka tenee Wurubuarɛ siaman.

²² Mɔna Wurubuarɛ nombia anḡmaraseḡ see ne yako nyiaa, dukum te di tɛɛle kei balan pou doo mena doo boo ne tale baa di mmaraase ḡan doo ya. Lee mena doo Wurubuarɛ yakowo see nyiaa, balan baḡ pou baa lɛɛ Yesu Kristo di na, baa nyiḡ nyeedoḡ kekpa a keḡ o be yako see nyi waa fa balan nɛ.

Doo tekaa yɛɛ mmaraa keḡ gbɛḡawo bela ya

²³ Pɛte Yesu Kristo ke koḡ na, Mosesi mmaraase ḡan te to daa do ḡgba mena keḡ bɛɛ to walaḡ do deni man nɛ. Kenanḡ woɛle na te Wurubuarɛ kaa lesewo wola daa nyiaa, nyi walaḡ de lɛɛ Yesu Kristo di na waa tale nyiḡ o wose lee mmaraase ḡan tɛɛ. ²⁴ Kei nawolo baa nyi, na Mosesi mmaraase ḡan ne diina de doo pɛte Kristo koḡawo. Kristo ke koḡ woɛle na, lee ḡon Kristo keɛɛdi man te walaḡ gbɛeneḡ na tenee Wurubuarɛ siaman. ²⁵ Nɛnɛɛ keḡ doo lɛɛ Kristo di doo, mmaraase ḡan ba tekaa dana doḡ de doo bela ya.

²⁶ Lee mena keḡ ɛ be lɛɛ Yesu Kristo di doo, te ɛ popou bese Wurubuarɛ bia gbagba nɛ. ²⁷ Nawolo nyi ɛmɛɛ baḡ pou boo so ḡon Wurubuarɛ loḡ

Kristo man nε, te yeli εμεε na Kristo ta bese walaη dokoloη. Lee mena dɔɔ Kristo dinɔɔ keη te kaa doo ε man. ²⁸ Lee mena dɔɔ n yεε Gyuda baale o, n te yεε Gyuda baale ya o, n yεε gbenji o yaa n yεε gyooro bu e, n yεε alo e yaa n yεε baale o nε, keη be famenε bela ya. Nawolo nyi ε popou te yεε dokoloη Kristo man. ²⁹ Nyi akpaa ε yεε Kristo balanwɔ na, kenanη na ε yεε Aberaham duulunη man balanwɔ. Mena ke mɔ te Wurubuare waa hiraa ηon, ηgba mena keη ɔ be yako see nyi waa hiraa Aberaham nε.

4

¹ Ε yela maa mo me nombii ma aneyakoη kei maa na nombia keηa wola ηon kpene keη mεε gyae maa yako nε. Nyi abɔɔ diiri sεε ɔ yεε biikyaa e nε, na yεε yaa ηgba ɔ yεε gbenji e nε. Be famenε nyi abɔɔ ηan pou yεε ɔ wui ya. ² Nawolo nyi debanη keη ɔ sεε ɔ yεε biikyaa e nε, ɔ doe kegyiise baale nyinmaa man. Ban ne gyae la baa keε ηon na abɔɔ ηan pou dɔɔ, kelii debanη keη ɔ kya ba see nyi baa mo abɔɔ ηan do e ɔ nyinmaa man nε. ³ Nafɔ mena ke te daa mɔ doo. Nawolo nyi debanη keη da te lee ta Yesu nombia ηan di ya nε, na tεεle kei dɔɔ nombia ne diina de dɔɔ lee da kekyaabii man ηgba gbenja nε. ⁴ Mɔna debanη keη Wurubuare ba see nε kelii na, ɔ kpila ηon gbagba bu koη tεεle kei dɔɔ te ɔ yela alo lola e. Mena debanη kenanη na, balanη doo bo Gyudatena mmaraase ηan tεε. ⁵ Wurubuare kpila ɔ bu kei bo nyi waa koη kaa tɔ de nombiakumεε pou kom, na waa lese daa lee mmaraa keη donη tεε, na dee nyin bese Wurubuare bia gbagba.

⁶ Neneɛ keŋ dɔɔ bese Wurubuaɛ bia dɔɔ nɛ, ɔ te yeli ɔ bu ŋon felin ŋon te kaa kyaa de konɔɔse man. Felin ŋonan ne ye le la te dɛɛ tale baake Wurubuaɛ nyi “De kya” nɛ. ⁷ Lee mena dɔɔ ɛ te yɛɛ gbenawɔ bela ya, mɔna neneɛ dɔɔ ɛ ta bese Wurubuaɛ bia. Te lee mena keŋ ɛ ba bese Wurubuaɛ bia dɔɔ, ɛ ke nyin abɔɔ ŋan pou waa mo fa ɔ bia nɛ.

Pɔɔl kayeyɛ Galatiatena dɔɔ

⁸ Gyaŋgba keŋ ɛ ta gyeŋa ta Wurubuaɛ ya nɛ, na ɛ na som beɛneŋ ŋan nafa tekaboena nyi yaa som ŋa ya nɛ te ɛ bese ŋe gbenja. Bane mɔ te yɛɛ Wurubuaɛ e keŋ kaboena nyi yaa som e ya. ⁹ Mɔna neneɛ keŋ ɛ be kaa gyeŋ Wurubuaɛ, yaa maa yako nyi neneɛ keŋ ŋon Wurubuaɛ ba gyeŋ ŋon nɛ, won dɔɔ te ɛ ne gyae ɛ ka bese ke sila tɛele kei dɔɔ waraŋase abɔɔ ŋan ŋɔɔ taŋ don ya nɛ? ɛ ne gyae baa nyi ɛ ka bese ke doo mena abɔɔ ŋenan tɛɛ ŋgba gbenja nɛ bela? ¹⁰ Me te nyii nyi ɛ ne di Gyudatena ɔsom weeya na gyaalaŋna na debaŋse na kulutooneŋ kpaakpaa ŋaale ŋgba mena keŋ ba mmaraase na wolo nɛ. ɛ ne yɛɛ keŋa pou nɛ, na emɛɛ gyeŋ nyi Wurubuaɛ kegyaebii yaa ɛ ne yɛɛ nɛ. ¹¹ ɛ nombia ayɛɛsa dana maŋ gyakolon. Ne yɛɛ maŋ nyi diyem keŋ mɔɔ naa yɛɛ tom ɛ gyaŋ nɛ pou te yɛɛ yakaa.

¹² Me tebia, mɛɛ waase ŋon bo nyi ɛ kasee maŋ. Nawolo nyi keŋ na ma keyɛɛ Gyuda baale koran nɛ, ma moo ma wose ŋgba ɛ maŋ ŋolo nɛ keŋ nyi mɔɔ na tekaa di Gyudatena mmaraase ŋan dɔɔ ya. ɛ te yɛɛ ta kolo kum mɔ tia maŋ

ya. ¹³ Ε τῶσε nyi ma kekῶη ε gyanḡ gyanḡbate kenḡ nε, kawee yele la te me nyiḡa gbεε kolosi Kristo nombia kpaakpaa ḡan fa ḡon. ¹⁴ Doo nyi na me kawee kenḡ yεε kateesa ke fa ḡon, mῶna ε te ḡmanyḡn maḡ ya te ε te bεε maḡ mῶ ya. Ε λεε maḡ ḡgba Wurubuarε kpilale ḡolo lee la adido kῶη nε, yaa ḡgba maḡ yena Yesu Kristo ḡon gbagba nε. ¹⁵ Mena debḡn kenḡ na me naawῶ nyi gyonḡ daale doo ε man kenḡ nyi nafῶ yεḡ nyiḡa gbεε korḡn na, yεḡ kulii εmεε gbagba ε siabia do maḡ. Nenεε mena gyonḡ kenḡ lanḡ alenḡ? ¹⁶ Kenḡ mῶo yako ḡon anokoare kenḡ dῶo na, me ta bese ε kolare?

¹⁷ Balanḡ banḡ bεε beo yεε ba wose nyi be yεε Kristotenawῶ nε, bεε gyae bo nyi baa beo ḡon na ε kaa di Gyudatena mmaraase ḡan dῶo, mῶna ḡa be gyae ke yεε tonῶo kamase fa ḡon ya. Bεε gyae bo nyi baa tira daa na ḡon nsana, na ε ke nyiḡ mo ε loo pou gyakaa be dῶo. ¹⁸ Akpaa ε yase ε sia te ε ne yεε kolo kpaakpaate na ke dei. Mῶna kaboena nyi yaa yεε ke debḡn kamase. Te yεε nyi me kyaa ε gyanḡ kaagenḡ te ε ke yεε ke ya. ¹⁹ Me bia kpaakpaa, mena kenḡ alo na donḡee te ῶ ne naa diyem nε, mena yaa mεε naa diyem lee εmεε dῶo. Te maa naa mena diyem kei kelii debḡn kenḡ ε ke nyiḡ Kristo dinῶo kenḡ. ²⁰ Ma kegyaebii yena nyi nafῶ na me kyaa ε gyanḡ, na maa kyεεkee ma kekolosi na ke kyaa na ε kegyaebii. Nawolo nyi ε nombia ayεesa dana maḡ gyakolonḡ.

Nῶose ala ḡan Wurubuarε be bake see nε

²¹ Ε yela maa boῶse ḡon nombii kei. Εmεε banḡ ε ne gyae nyi ε ke doo Mosesi mmaraase ḡan tεε

ne, gbagbaagba na ε gyeη kpenε keη mmaraase ηan ne yako? ²² Wurubuare nombia anmarasen see ne yako nyiaa, Aberaham lola bia baala bala. Be man ηolo ɔ naa yεε gbeni e, te ηolo mɔ ɔ naa yεε gyoorobu e. ²³ Aberaham bu ηon gbeni ηon ba lolo fa e ne, ba lola e bo ηgba mena keη alo kamase ne taη lolo ne. Mɔna ηon gyooro bu ηon ba lolo fa e ne dɔɔ, Wurubuare wulaa yakowɔ see nyi baa lola e pεte be kaa lola e.

²⁴ Mena nombia keηa yεε dudu ke keη na lese nombia ηaale wola. Ala bala kewɔ seηεε fa nɔɔkebakesee ala ηan Wurubuare be bake see fa ɔ balan ne. Nɔɔkebakesee keη ba lee Sinai bula dɔɔ ne, keη seηεε la fa alo ηon beε baake e nyi Haga ne. ɔ bia yena balan baη Mosesi mmaraase ηan ba besena wɔ yεε gbeηa ne. ²⁵ Haga seηεε fa Sinai bula keη ke kyaa Arebia tεεle man ne. ɔ yεε ηgba gyeη wee kei Gyerusalem ne. Mosesi mmaraase ηan ta besena ke man balan baη pou yεε gbeηa.

²⁶ Mɔna Gyerusalem keη ke kyaa adido ne, keη yεε ηgba gyooro bu ηon beε baake e nyi Saara ne. Ke man bia be doo mmaraase kamase tεε ηgba gbeηa ne ya. Saara ηonah yena daa baη dɔɔ doo Gyudatena mmaraase tεε ya ne de naa.

²⁷ Nawolo nyi Wurubuare nombia anmarasen see ne yako nyiaa,

“Nyaη ɔlamanbo ηon n ta lola ta see ya ne,
yela ke yεε neη gyonη.

Nyaη ηon n ta doηee ta see ya ne,
yela ke yεε neη gyonη na n ke lɔ akelelee.

Doo nyi n baale ta lese ɔ sia lee n dɔɔ,
mɔna maa yela waa bese kɔη n gyaη

na n bia ke wuku kela ñon ɔ kyaa yale tɛɛ nɛ.”

²⁸ Me tebia Kristotena, ε yɛɛ ñgba Asiki nɛ. Nawolo nyi mena keñ Wurubuarɛ be wulaa yako ɔ nombia see pɛte bɔɔ kaa lola e nɛ, mena yaa ɔ yakowɔ see te daa mɔ kaa bese ɔ bia nɛ. ²⁹ Debañ kenañ man na, bu ñon bɔɔ lola e ñgba mena keñ bɛɛ lola walañ kamase nɛ, naase bu ñon bɔɔ tɛɛ Wurubuarɛ felin ñon don man lola e nɛ diyem. Mena ke yaa sɛɛ doo kaa lii gyɛñ wee kei nɛ. ³⁰ Mɔna sena te Wurubuarɛ nombia anmarasen see ñan ne yako? Nombia ñan yakowɔ nyiaa, “Gegi gbenji ñon na ɔ bu, nawolo nyi tekaboena nyi gbenji bu ñon waa di ɔ kya abɔɔ kpu na gyooro bu ñon ya.” ³¹ Mena dɔɔ me tebia, da te yɛɛ gbenji ñon biawɔ ya. De yɛɛ gyooro bu ñon biawɔ.

5

Kristo te yeli de te nyin da wose

¹ Kristo te lɛɛ da nyeeya yela de te nyin da wose bese gyoorobia. Mena dɔɔ kaboena nyi yaa sen ε kelɛɛdi keñ man keñken. Ε na fa ñolo gbɛɛ na waa besena ñon yɛɛ ɔ gbenja bela ya.

² Ε tei me nɔɔwoya nideli. Man Pɔɔl ne yako na ñon nombia kenja nɛ nyiaa, akpaa ε fa gbɛɛ nyi baa kara ñon ε baala wose ñgba mena keñ Mosesi mmaraase ñan nawolo nɛ, na nawolo baa nyi kpene keñ Kristo be yɛɛ nɛ be tañ tɔnɔɔ fa ñon korakora ya. ³ Mɛɛ yako ñon ε ke nyii nideli bela nyiaa, akpaa ε man ñolo de fa gbɛɛ nyi baa kara e ɔ baala wose nɛ, kenañ na kaboena nyi ɔtenate dee di Mosesi mmaraase ñan pou

doo. ⁴ Akpaa ε man ηolo de yεε kakyeη nyi o ne di Mosesi mmaraase ηan doo na Wurubuare ke nyiη lεε e do ne, kenaj na nawolo baa nyi otenate te tira o wose lee Kristo man. Mena ke mo yaa otenate te tira o wose lee Wurubuare bereε keη o na mo boele balan ne man. ⁵ Daa doo, Wurubuare felij ηon don man doo de loo gyakaa nyi Wurubuare waa lεε daa do nyi de gbεeneη tenee o siaman, nawolo nyi dεε lεε Kristo di. ⁶ Yesu Kristo kelεedi be famene nyi ηolo kara o baala wose yaa o te kare ya. Mona kpene keη ne hia yena nyi dεε lεε Yesu Kristo di, na dεε gyae Wurubuare na de tebia.

⁷ Kewalan keη na, nafa ε ne yεε nombia kpaakpaa lee ε kelεedi keη man. Nenεε amote beo na ηon te ε tinaa anokoare keη kesila yela? ⁸ Ma gyeη nyi mena kabeo kei ta lee Wurubuare gyaη ya. Nawolo nyi ηon baake na ηon nyi ε kaa bese o bia. ⁹ Mena keη bεε mo bodobodo tee kyomii do bodobodo bilij man te ne yeli kεε koro ne, mena ke mo te nombiikum bii gyae ke tale beo balan burum. ¹⁰ Mona mee lεε de Gbengyoo Yesu di nyiaa, ε be gyae ε ka lee me wole ke lεε nombii wole daale di bela ya. Walaη kamase ηon waa yela ε ka lee me wole ke lεε nombii wole daale di na, otenate yεε won e o, o te yεε won e ya o ne, Wurubuare waa won o denjele.

¹¹ Me tebia, nyi akpaa me gyakaa mee kolosi nyi yaa kara ε baala wose peηe Wurubuare ke lεε ηon do ηgba mena keη Gyudatena mmaraase ηan nawolo na, won doo te bεε naase maη diyem? Nyi meη ne kolosi baa nyi, kaboena nyi walaη waa kara o baala wose pena Wurubuare

ke læ e do nɛ, nafa Gyudatena be gyae baa naase man diyem nyi mee kolosi Kristo yen ken ɔ ba yem ɔpanɗan doo nɛ nombia ya. ¹² Balan ban be dana baala wose kekara nombia bæ naase non diyem nɛ, nafa man kegyaebii yena nyi baa gyen gyu ka lese ba wose saaye gba.

¹³ Me tebia, emɛ doo Wurubuare baake non bo nyi ε kaa bese gyoro bia. Mɔna ε na yeli ε gyoorobiiri ken ke fa non gbɛ na ε ke yela ε lookum ke di ε doo ya. ε mo balan kegyae gyae doɗa na ε ke kyɔ doɗa. ¹⁴ Mosesi mmaraase nan pou seɗɛ bo nombii dokolon doo. Ken yena nyiaa, “Gyae n doo ngba nyan gbagba n wose nɛ.” ¹⁵ Mɔna nyi akpaa ε sɛ ε ne yoo na doɗa ngba wonembia kumɛ na, kenan na ε kɛ ε wose nideli. Na mena ya na, ε ka koe doɗa munu.

¹⁶ Mena doo mɛ yako non baa nyiaa, ε yela Wurubuare felin non ke ta ε siaman lee kpene kamase ken ε ne yɛ nɛ man. Akpaa ε yɛ mena na, ε ba tekaa sila emɛ gbagba nombiakumɛ nan ε ne gyae nɛ ya. ¹⁷ Nawolo nyiaa, aboo nan deniwalan kegyaebii ken ne gyae waa yɛ nɛ, na nan te Wurubuare felin non ne gyae nyi waa yɛ ya. Wurubuare felin non na deniwalan kegyaebii ken bæ gyoo ya. Lee mena doo emɛ be gyae ε ke tale yɛ ε kegyaebii ya. ¹⁸ Mɔna akpaa ε yɛ kpene ken Wurubuare felin non ne gyae nyi yaa yɛ na, kenan na ε ba tekaa doo Gyudatena mmaraase nan tɛ bela ya.

¹⁹ Aboo nan deniwalan kegyaebii ne gyae nyi waa yɛ nɛ, nɛ bæ weese ya. Nan yena nyi n ka lee n wɛle yaa n baale wole, yaa n ka mo ayimɛ

wuu n wose, yaa desɛŋ nombia keyɛɛ. ²⁰ N̄aale mɔ yɛna bane ɔsom, na yolo nombia, na balan kekɔla, na kale kegyae, na daaworo nombia, na ban kagyɛŋ, na kedikum, na aŋmaareŋ nombia, na dɔŋa wɔle kalee. ²¹ N̄aale mɔ yɛna sibii, na solon kenyoɔ dɛɛse, na nɔɔkedi keŋ ayoi kumɛɛ doo ke man, na nombia nkaraŋkaraŋ keyɛɛ, na nombiakumɛɛ ŋan pou ŋe yɛɛ ŋgba keŋa dinɔɔ nɛ. Mɛɛ faree ŋon baa bela ŋgba mena keŋ mɔɔ wulaa faree ŋon kaalan nɛ nyiaa, walan kamase ŋon ɔ ne yɛɛ mena abɔɔ keŋa na, ɔ be gyae waa nyin gbɛɛ gyu Wurubuare gyoorobiiri keŋ man ya.

²² Mɔna nyi Wurubuare felin ŋon de kɔŋ kaa doo n man na, abɔɔ ŋan ɔ ne yeli n ne nyim yɛna, balan kegyae, na kenyanɛe, na wosefɛɛɛɛɛŋ, na konɔɔ kenyin, na wɔe keyɛɛ, na deeli keyɛɛ, na anokoare kedi, ²³ na wose keyɔkɔse, na wose dɔɔ kedi. Mmaraa kamase be kyaa keŋ ne tɔ mena abɔɔ kɔŋa keyɛɛ ya. ²⁴ Ban pou be yɛɛ Yesu Kristo balanwɔ nɛ, be te tina be nombiakumɛɛ na lookum keŋ pou doo be man nɛ yela. ²⁵ Wurubuare felin ŋon te fa daa nyeedon wɔle. Mena dɔɔ kaboena nyi dɛɛ yela felin ŋonan ka wola daa gbɛɛ keŋ man dɛɛ kyaa de dinɔɔ wɔle kenan man. ²⁶ Mena dɔɔ ɛ na yeli dɛɛ gate da wose adido, yaa dɛɛ do dɔŋa ban yaa de sia keyɛɛ dɔŋa abɔɔ ya.

6

Ɛ kyɔ dɔŋa

¹ Me tebia, akpaa ε naa nyi ε man ηolo ne yεε dukum ne εμεε ban Wurubuarε felin ηon doo ε man nideli ne, ε gyu kekolosi fa e wose keyokose man na waa nyin bese kɔn gbεε kpaakpaate ken man. Mɔna ε keε ε wose nideli, ken nyi εμεε mɔ be yεε dukum kenan ya. ² Ε yela ε tebia nombia ke yεε ε nombia. Akpaa ε yεε mena na, na nawolo baa nyi Kristo kegyaebii yaa ε ne yεε. ³ Akpaa ηolo ne keε ɔ wose nyi ɔ yεε walan ηolo e, mɔna kegbagba na ɔ te yεε ηolo e ya ne kenan na ɔ na beo ɔ wose bo. ⁴ Kaboena nyi walan kamase waa gyoo ɔ wose man nideli keε nyi ɔ nombia ayεesa dei. Akpaa ɔ naa nyi ɔ nombia ayεesa dei na, kenan na waa tale gyina ɔ wose adido lee ηon gbagba ɔ nombia ayεesa dɔɔ, ken nyi ɔ be gyae waa mo ɔ wose maa na ηolo ya. ⁵ Nawolo nyi, kaboena nyi walan kamase waa seele ηon gbagba ɔ kasolo. ⁶ Walan kamase ηon bεε wola e Wurubuarε nombia ne, abɔɔ kpaakpaa ηan ɔ dana na kaboena nyi waa yela ηaale ke tun walan ηon ɔ na wola e nombia ηan ne.

⁷ Ε na beo ε wose ya. Nolo be gyae waa tale kulu Wurubuarε ya, nawolo nyi kpene kamase ken walan de duu na, ken ke te waa kɔ. ⁸ Walan kamase ηon ɔ ne yεε kpene ken ɔ dinɔɔ kum ken ne gyae na, gyae ke yela waa wolεε kekpaakekpaa lee ɔ dinɔɔ kum kenan man. Mɔna walan kamase ηon ɔ ne yεε kpene ken Wurubuarε felin ηon ne gyae na, gyae ke yela Wurubuarε felin ηon ke fa e nyeedon kekpaakekpaa. ⁹ Ε na yeli deeli keyεε ke takaa daa ya. Nawolo nyi akpaa deeli keyεε te takaa daa ya ne, Wurubuarε

waa to daa kom deban kpaakpaate ken man. ¹⁰ Lee mena doo akpaa de nyin gbɛɛ nyi dɛɛ yɛɛ deeli na, kaboena nyi dɛɛ yɛɛ ke fa walan kamase. Tutura na ε yela dɛɛ yɛɛ deeli fa de tebia Kristotena.

ε kɛɛ ε wose nideli

¹¹ ε kɛɛ me noowoya otoman nyinjan kenja na ε kena nyi man gbagba moona me nyinmaa ηmarase kenmarasebia dinaana kenja yeleε ηon nɛ.

¹² Balan ban bɛɛ gyae nyi be nombia ka gyoo Gyudatena sia nɛ, ban na ηere na ηon nyi yaa kara ε baala wose. Mena balan benan ne yee nyi akpaa be kolosi Kristo yen ken o ba yem opanɗan doo nɛ wose man nombia na, balan baa naase wo diyem. ¹³ N kɛɛ na, balan ban doo kara be baala wose nɛ koran bɛɛ tale di mmaraase ηan doo ya. Mona bɛɛ gyae bo nyi ε ke kara ε baala wose, na baa nyin gyina ba wose adido nyi ban yele la te ε kara ε baala wose te ε bese be balan. ¹⁴ Te man doo nyi maa gyina ma wose adido koran na, kenan na de Gbenjyoo Yesu Kristo yen ken o ba yem opanɗan doo nɛ, ke nombia doo te maa gyina ma wose adido. Nawolo nyi lee Kristo yen ken doo, tɛɛle kei doo aboo pou ta tekaa yɛɛ kolo ke me siaman ya. Mena ke mo yaa lee Kristo yen ken doo, tɛɛle kei doo aboo kegyae loo ta lee me man. ¹⁵ Nyi ηolo kara o baala wose yaa o te kare ya o nɛ, ken bee hia ya. Kpene ken ne hia yena nyi lee Kristo doo otenate te nyin dinoo wole. ¹⁶ Balan ban pou bee nyii nombia kenja te bee di ηe doo nɛ, Wurubuaɛ waa wii be waranase na

waa fa wɔ wosefɛɛren. Mena balan kewɔ yena Wurubuarɛ bia gbagba ban ɔ ba lese nɛ.

¹⁷ Lee gyɛn ne gyu nɛ, mɛɛ fane nyi nolo na tekaa naase man diyem bela ya. Nawolo nyi gyanɛtɛɛ nan mɔɔ nyim lee ketuku na boya kefunji ken me yɛɛ Kristo kpilale e dɔɔ nɛ tekaboe man.

¹⁸ Me tebia, de Gbengyoo Yesu Kristo waa mo ɔ bɛɛɛ boele ε popou na waa sen ε wɔle Amen.

**WURUBURE NOMBIA KPAAKPAA
NŌŌKEBAKESEE WŌLE
Delo: WURUBURE NOMBIA KPAAKPAA
NŌŌKEBAKESEE WŌLE New Testament**

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Delo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

80e9f745-c10c-5e3f-94bb-9d65aa1a1b11